

Regjeringen
v/Statsminister Jens Stoltenberg
Post Boks 801 Dep
0030 Oslo

Vår sak nr:308/12 BA

Arkivnr: 110

Dato:28.02.2013

STATSBUDSJETT 2014- INNSPILL FRA NTL

NTL ønsker med dette å gi Regjeringen innspill og krav til arbeidet med statsbudsjettet for 2014. Våre innspill bygger på vedtatt politikk og tilbakemeldinger fra en bred og representativ medlemsmasse innen forvaltningen.

For å motvirke arbeidsledighet og utvikle velferdsstaten er det viktig at regjeringen holder et høyt nivå på bemanning, investeringer og vedlikehold i offentlig sektor. NTL mener at omfang og innhold av offentlige tjenestetilbud skal være de folkevalgtes ansvar, og oppgavene skal fortsatt løses ved bruk av offentlig ansatte. Reformen må fullfinansieres.

Vi ønsker regjeringens hjelp til å finne gode løsninger på disse prioriterte områdene:

1. Staten som arbeidsgiver - medbestemmelse

Regjeringen må utvikle en god og synlig politikk for statens rolle som arbeidsgiver. Medbestemmelsen må brukes aktivt for å utvikle offentlig sektor. De tillitsvalgte og de ansatte kjenner virksomhetene og har ofte gode forslag til å utvikle dem videre. Staten må ta i bruk egne ressurser, for å kunne nå målsetningen om en mer effektiv og god forvaltning.

NTL har nylig foretatt en undersøkelse (Lederstyrt medbestemmelse (De Facto 2013)) om hvordan medbestemmelsen blir ivaretatt i statlige virksomheter. Svarene fra våre tillitsvalgte gjør oss bekymret. Svarene viser at ledelsesfilosofier hvor man systematisk innhenter synspunkter fra enkeltmedarbeidere i organisasjonen, fortrenger den kollektive medbestemmelsen. Tillitsvalgte flere steder gir tilbakemelding om at de stenges ut fra beslutningsprosesser. Det innebærer at retten til medbestemmelse, slik den er beskrevet i Hovedavtalen i Staten, undergraves.

I tillegg får vi tilbakemelding om at verdiene ved medbestemmelse i offentlig forvaltning undergraves, og erstattes av et *teknisk* innrettet menneskesyn som dyrker medarbeidere som er lojale ovenfor enkeltledere framfor de som er lojale ovenfor demokrati og forvaltning som system. Vi advarer i mot en slik lojalitetsvridning, fordi den gir grobunn for uheldige effekter som vil være vanskelig å reversere.

NTL mener derfor at det er behov for lederopplæring, kompetansebygging og fellesopplæring for

å sikre en bred og aktiv involvering av de ansatte gjennom å ivareta Hovedavtalens intensjoner. En grundig, regelmessig opplæring bør være obligatorisk i alle virksomheter, og departementene må sikre at alle virksomheter følger opp dette.

Videre bør tillitsvalgte involveres i styringsdialogen departementene har med virksomhetene, for å bidra til et bedre beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.

2. Målstyring

Mål- og resultatstyringen i staten er et sentralt prinsipp i etatsstyringen, og må utvikles og endres for å få en bedre forvaltning. Bedre styring gir vil gi mer effektiv bruk av ressursene. Redusert rapportering og begrensning av unødvendig kontroll vil gi de ansatte mer tid til å utføre de oppgavene de er satt til å gjøre.

Tendensen er imidlertid at mange virksomheter går den motsatte retningen. Flere steder innføres det systemer for hyppig rapportering av måloppnåelse på svært mange mål, som til dels brykkes ned på individnivå. Vår undersøkelse viser at mange ansatte må forplikte seg til å nå tellbare mål. Enkelte steder settes karakterer på ansatte ut fra måloppnåelse, og i hvilken grad den enkelte følger virksomhetens verdier og er lojal til ledelsen. Karakteren brukes så som grunnlag for mulighet til videre karriere. Dette er styringsmåter som svekker både medbestemmelsen og den norske styringsmåten.

NTL vil peke på disse tiltakene for å forbedre dagens mål- og resultatstyringen:

- Antallet mål som virksomhetene må rapportere på må reduseres betraktelig.
- Måling og rapportering må fokuseres på det som er mest vesentlig. Det er viktigere å måle kvaliteten i tiltak enn kvantitative størrelser.
- Målstyring på individnivå, der ansatte forplikter seg skriftlig til å nå individuelle produksjonsmål må avvikles.
- Virksomhetene bør forbeholde et lite antall overordnede mål til høyere organisatoriske nivåer.
- Det må utarbeides bedre styringsverktøy, slik at "enkle" oppgaver ikke teller likt med "vanskelige" oppgaver.
- Det må ikke benyttes "gapestokkstrategier" der ledere, grupper av ansatte eller enkeltansatte henges ut når indikatorer og mål ikke er oppnådd.
- NTL er i mot bonusbelønning av ledere og andre ut i fra måloppnåelse.

NTL stiller spørsmål om dagens målstyring virker slik at det som måles er det som er hensiktsmessig å måle. NTL foreslår at Regjeringen setter ned et utvalg for å gjennomgå de problematiske sidene med statens mål- og resultatstyring. De ansatte og de tillitsvalgte bør ha en viktig rolle i en slik gjennomgang. Sentrale spørsmål som det bør legges vekt på er blant annet:

- Fører målstyringen til mer eller mindre ressursbruk? Nå de samfunnsoppdrag og de hovedmål som er satt?
- I hvilken grad vris ressursbruken fra mål som er vanskeligere å kvantifisere?
- I hvilken grad blir informasjonen til overordnet organ påvirket av målefeil, upresise mål og juks eller selektiv rapportering?

En slik gjennomgang må også se på hvordan tillitsrelasjonene i arbeidslivet kan forbedres.

3. Bruk av midlertidig tilsetning

Omfanget av midlertidig tilsetning er økende i Staten. Vi krever at forvaltningen gis klare signaler om at all bruk av midlertidig tilsetning skal ha rettsgyldig grunnlag, dvs at ulovlig bruk av midlertidig tilsetning ikke aksepteres. En del midlertidige tilsetningsforhold kan ha lovlig hjemmel og være saklig begrunnet, men likevel være "uønsket" ut fra personalpolitiske hensyn. NTL krever at regjeringen bidrar til at fast tilsetning skal være hovedregel i Staten.

Det bør lokalt iverksettes systematisk opplæring for å sikre nødvendig kunnskap om grunnlag og premisser knyttet til midlertidig tilsetning.

4. Konsulentbruk i staten

NTL er fortsatt bekymret for den store bruk av konsulenter i staten. Eksterne konsulenter leies inn for å bidra med alt fra leder- og prosesstøtte til IKT utvikling i statlige virksomheter. Mange av disse konsulentbyråene har liten eller ingen erfaring fra partsamarbeidet og styringsutfordringene i offentlig sektor. Tillitsvalgte opplever at konsulentenes inntog kan forringe ansattes rett til medbestemmelse generelt og spesielt i endringsprosesser, noe vi mener er svært uheldig.

NTL krever at det sammen med de ansattes organisasjoner utarbeides strategier for konsulentbruk i de enkelte virksomheter underlagt staten.

5. Innføring av periodisert regnskap

NTL stiller seg negativ til forslaget om obligatorisk innføring av periodiserte virksomhetsregnskap for statlige virksomheter. Periodiserte virksomhetsregnskap for virksomheter som ikke driver forretning (som for eksempel NAV) har etter vår mening flere uheldige sider. Den enkelte virksomhet påføres betydelige ekstrakostnader med å verdsette sine eiendeler og etablere avskrivningsrutiner. Obligatoriske periodiserte virksomhetsregnskap kan i tillegg gi dårligere innsyn i virksomhetenes økonomiske forhold og disponeringer. Gjennom å bruke en regnskapsmåte som viser pensjonskostnadene for virksomhetene vil det kunne framstå som attraktivt å privatisere hele eller deler av virksomheten. Dermed vil de offentlige pensjonsordningene kunne svekkes.

Regnskapstall er ikke nøytrale størrelser, og det har vist seg i mange private foretak at regnskapstekniske valg i betydelig grad kan endre framstillingen av den økonomiske situasjonen i en virksomhet. Statens kontantprinsipp forhindrer i dag dette.

6. Likestilling

NTL vil ha et samfunn der begge kjønn har like rettigheter og plikter i arbeidslivet, i samfunn og i hjemmet. NTL mener at partene i arbeidslivet har en sentral rolle i arbeidet for likestilling i arbeidslivet, men for at reell likestilling skal oppnås må staten som arbeidsgiver også prioritere arbeidet med å operasjonalisere målet om reell likestilling.

NTL ønsker at disse områdene prioriteres:

- Tillitsvalgte må gis innsyn i lønnsopplysninger i virksomheter som ikke omfattes av offentleglova, slik at krav kan utformes for å sikre likestilling.
- Ordninger som stimulerer til yrkesdeltakelse, som kontantstøtte, må avvikles.
- NTL krever at det legges til rette for høyere yrkes- og samfunnsdeltakelse blant kvinner med minoritetsbakgrunn.
- De frivillige kvinneorganisasjonens arbeid på dette området må anerkjennes og de må gis tilstrekkelig statlige midler til å sikre en forsvarlig drift.

7. Finansiering av Forskningsinstitutter og frivillige organisasjoner/interesseorganisasjoner

NTL organiserer ansatte i forskningsinstitutter og frivillige /interesseorganisasjoner som mottar statsstøtte. Vår tillitsvalgte i disse organisasjonene opplever at finansieringen skjer ut i fra prosjekttildeling og i liten grad ved grunnbevilgninger. Dette skaper uforutsigbarhet for organisasjonene og binder for mye tid til søknadsprosesser, på bekostning av praktisk arbeid for å realisere formålene.

8. Arbeidstid

NTL mener kravet fra høyresiden og flere arbeidsgiverorganisasjoner om oppmykning av arbeidsmiljølovens bestemmelser – særlig om arbeidstid – må avvises. NTL ber om regjeringens fortsatte støtte til å opprettholde dagens arbeidsmiljølov og sørge for at vi har nødvendige vernebestemmelser i lov- og avtaleverk.

9. Lærlinger i staten

NTL krever at det etableres flere statlige lærlingplasser. Virksomhetene må i årsrapporten rapportere både om hvilke lærefag som vurderes som aktuelle, og status for antall lærlinger fordelt på lærefag innenfor hvert dep område.

NTL mener at det burde vært gitt et pålegg om å ta inn lærlinger ut i fra etatens størrelse, ikke kun et ønske om rapportering som i dag.

Vi vil også i år sende brev til enkelte fagstatsråder med mer detaljerte beskrivelser av enkelt saker og krav innenfor respektive departementsområder.

Vi ønsker lykke til med det videre arbeidet.

Med hilsen
NORSK TJENESTEMANNSLAG

John Leirvaag

Anita Busch